

NORMALIZACJA W SYSTEMIE DOBROWOLNYM NORMY A PRAWO

Małgorzata Pogorzelska

Seminarium PROBLEMY OCHRONY
PRZECIWPÓŻAROWEJ W BUDOWNICTWIE
20 maja 2016 r.

DZIEŃ NORMALIZACJI POLSKIEJ

20 maja

**Tematem przewodnim w tym roku jest
Bezpieczeństwo w pracy. BHP a normy**

CZYM JEST POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY

- Polski Komitet Normalizacyjny, działający od 1924 roku, jest **uznaną** krajową jednostką normalizacyjną
- Uznana, czyli ustanowioną przez polskie prawo, uznawaną na szczeblu regionalnym i międzynarodowym jako odpowiedzialną za organizowanie i prowadzenie normalizacji w Polsce
- PKN jest **jedyną** organizacją uprawnioną do nadania dokumentowi statusu Polskiej Normy (oznaczenia dokumentu symbolem PN)
- Jest właścicielem praw autorskich do PN

CZYM (NIE) JEST POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY

W systemie dobrowolnym (społecznym)
jednostka normalizacyjna:

- nie tworzy norm
 - nie jest odpowiedzialna za ich treść
 - nie jest organem administracji rządowej
- a norma
- nie jest przepisem prawa

ZADANIA POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACYJNEGO

PKN jest upoważniony na mocy Ustawy do:

- Organizowania prac normalizacyjnych na terenie Polski
- Reprezentowania interesów Polski w dziedzinie normalizacji na arenie międzynarodowej
- Współpracy z międzynarodowymi i europejskimi organizacjami normalizacyjnymi
- Nadzoru nad przestrzeganiem zasad normalizacji
- Publikacji i dystrybucji norm i innych produktów normalizacyjnych

SZCZEBLE NORMALIZACJI

Normalizacja międzynarodowa	ISO Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna	IEC Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna	ITU Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny
Normalizacja europejska	CEN Europejski Komitet Normalizacyjny	CENELEC Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki	ETSI Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych
Normalizacja krajowa	PKN, BSI, DIN, AFNOR itp.		

SYSTEM NORMALIZACJI W POLSCE

- W Polsce do 31 grudnia 1993 roku obowiązywał system normalizacji obligatoryjnej
- W okresie od 1994 do 31 grudnia 2002 roku obowiązywał system normalizacji dobrowolnej, z możliwością nakładania obowiązku stosowania norm przez właściwych Ministrów
- Od 1 stycznia 2003 roku stosowanie norm w Polsce jest całkowicie **dobrowolne**

Wprowadzenie systemu dobrowolnego nastąpiło w celu dostosowania prawa polskiego do europejskiego dotyczącego swobodnego przepływu towarów i usług w EOG i udziału Polski w Jednolitym Rynku Europejskim (**nienegocjowalny** warunek akcesji do UE).

DOBROWOLNE CZY OBOWIĄZKOWE

- W krajach o gospodarce wolnorynkowej stosowanie norm jest z zasady dobrowolne
- System dobrowolny stwarza możliwości kreowania mechanizmów samoregulacji
- System dobrowolny nie zwalnia od postępowania zgodnie z najlepszą wiedzą i praktyką
- System dobrowolny pozwala na korygowanie ewentualnych błędów w normie (a takie się zdarzają)
- Normalizacja obligatoryjna jest hamulcem postępu technicznego i zdejmuje z producenta odpowiedzialność za wytworzony wyrób
- Obligatoryjność norm tłumi konkurencyjność

Podstawą funkcjonowania Jednolitego Rynku Europejskiego jest swobodny przepływ towarów i usług, czyli brak barier technicznych w handlu (możliwe dzięki dobrowolnej normalizacji).

USTAWA O NORMALIZACJI

(z dnia 12 września 2002 r. - Dz. U. Nr 169, poz.1386)

Art. 5.

1. Polska Norma jest normą krajową, przyjętą w drodze konsensu i zatwierdzoną przez krajową jednostkę normalizacyjną, powszechnie dostępną, oznaczoną - na zasadzie wyłączności - symbolem PN.
2. Polska Norma może być wprowadzeniem normy europejskiej lub międzynarodowej. Wprowadzenie to może nastąpić w języku oryginału.
3. Stosowanie Polskich Norm jest dobrowolne.
4. Polskie Normy mogą być powoływane w przepisach prawnych po ich opublikowaniu w języku polskim.
5. Polskie Normy korzystają z ochrony jak utwory literackie, a autorskie prawa majątkowe do nich przysługują krajowej jednostce normalizacyjnej.
6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do norm europejskich i międzynarodowych, z zachowaniem porozumień międzynarodowych.
7. Ochrony Polskich Norm, o której mowa w ust. 5, nie narusza ustawa o dostępie do informacji publicznej

USTAWA O NORMALIZACJI

(z dnia 12 września 2002 r. - Dz. U. Nr 169, poz.1386) – c.d.

Zapis ust. 4 należy rozumieć jako zezwolenie na przywoływanie PN w przepisach prawnych (*co nie jest dozwolone, nie może być stosowane*), przy czym ustawodawca nie odnosi się do zapisu ust. 3, ale, biorąc pod uwagę brzmienie ust. 2, chce zapewnić obywatelom dostęp do treści PN w języku polskim. Ustawodawca obawiał się (i słusznie...), że mogą wystąpić przypadki odwoływania się w przepisach prawnych do PN opublikowanych w języku oryginału.

Interpretowanie ustępu 4 jako delegacji do nakładania obowiązku stosowania PN jest całkowicie chybione. Gdyby intencją ustawodawcy było zezwolenie na nakładanie obowiązku stosowania PN aktami niższego rzędu niż ustawy, to wprowadziłby odpowiednie zastrzeżenie do postanowień ust. 3, tak jak tego dokonał wart. 19 ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 roku o normalizacji (Dz. U. 1993, Nr 55 poz. 251).

NORMALIZACJA EUROPEJSKA

- Wszystkie organizacje członkowskie CEN i CENELEC (w tym PKN) uczestniczą w procesie powstawania Norm Europejskich
- Polska Norma w większości przypadków powstaje nie w kraju członkowskim, ale „w Brukseli”
- Każdy członek CEN i CENELEC jest zobowiązany wprowadzić wszystkie Normy Europejskie i wycofać wszystkie sprzeczne z nimi dokumenty krajowe

(obowiązek wprowadzania nie oznacza obowiązku stosowania)

NORMALIZACJA EUROPEJSKA c.d.

Z definicji normy podanej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1025/12 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej wynika, że Normy Europejskie są do dobrowolnego stosowania, w tym także tzw. normy zharmonizowane

Definicja normy: art.2 „Norma” oznacza specyfikację techniczną przyjętą przez uznaną jednostkę normalizacyjną do wielokrotnego lub ciągłego stosowania, zgodność z którą nie jest obowiązkowa...

Wprowadzenie Normy Europejskiej do norm krajowych przez wszystkich członków Europejskich Organizacji Normalizacyjnych i wycofanie norm sprzecznych sprawia, że we wszystkich krajach istnieje taka sama norma!

PRZEPIS A NORMA (TECHNICZNA)

Cecha	Strefa Polityki Państwa Akt normatywny (pot. przepis)	Wymagania rynku Norma (techniczna)
Zakres	Ramy prawne	Ramy techniczne
Stosowanie	Obowiązujące pod groźbą kary	Dobrowolne
Opracowywanie	Legislatorzy (ograniczone konsultacje społeczne)	Uczestnicy rynku (zainteresowane środowiska)
Nowelizacja	Złożona	Prosta i szybka
Koszty	Ogół obywateli (państwo)	Zainteresowani
Odpowiedzialność	W przypadku zgodności – państwo	Zawsze – bez względu na zgodność – operator ekonomiczny

POWOŁYWANIE SIĘ NA NORMY W PRZEPISACH

- Powołanie się w przepisie prawnym nie powinno zmieniać jej dobrowolnego statusu
- Powołanie PN w rozporządzeniu Ministra nie skutkuje nałożeniem obowiązku, ponieważ jest to niezgodne z porządkiem prawnym
- Nałożenie obowiązku stosowania PN jest możliwe tylko postanowieniami ustawy
- Zezwolenie w ustawie o normalizacji na powoływanie PN w języku polskim w przepisach prawnych nie jest delegacją uprawniającą do nakładania obowiązku

RODZAJE POWOŁYWANIA SIĘ NA NORMY W PRZEPISACH

Powołania bezpośrednie (wyłączne, wskazujące)

Powołania pośrednie (ogólne, lista norm)

Powołania datowane

Powołania niedatowane

POWOŁANIE DATOWANE

powołanie się na normy identyfikujące jedną lub więcej określonych norm w taki sposób, że późniejsze nowelizacje tej normy lub tych norm nie mogą być stosowane, dopóki dany przepis nie zostanie zmieniony

UWAGA Norma jest zwykle identyfikowana przez podanie jej numeru i daty lub numeru jej wydania; może być również podany jej tytuł.

PN-EN 1366-1:2014-11 (*Badania odporności ogniowej instalacji użytkowych - Część 1: Przewody wentylacyjne*)

POWOŁANIE NIEDATOWANE

powołanie się na normy identyfikujące jedną lub więcej określonych norm w taki sposób, że późniejsze nowelizacje tej normy lub tych norm mogą być stosowane bez potrzeby zmian danego przepisu

UWAGA Norma jest zwykle identyfikowana przez podanie jej numeru; może być również podany jej tytuł.

PN-EN 1366-1 (*Badania odporności ogniowej instalacji użytkowych - Część 1: Przewody wentylacyjne*)

POWOŁANIE POŚREDNIE

ogólne powołanie się na normy, wskazujące wszystkie normy określonej jednostki organizacyjnej, z poszczególnej dziedziny, bez identyfikowania każdej z nich z osobna ¹⁾ lub na listę norm ²⁾

1)... metody oznaczania stopnia zmielenia przedstawiono w Polskich Normach.

... jak przedstawiono w normach z zakresu badań odporności ogniowej PN-EN 1366.

2) Dyrektywy Nowego Podejścia – obwieszczenie Prezesa PKN w sprawie wykazu norm zharmonizowanych w Monitorze Polskim

„NOWE PODEJŚCIE” (do harmonizacji technicznej)

- W 1985 roku KE zmieniła sposób egzekwowania wymagań bezpieczeństwa wyrobów. Zamiast szczegółowych wytycznych (czasem długość dokumentów przekraczała kilka metrów) stworzono system dyrektyw zawierających tzw. wymagania zasadnicze bezpieczeństwa.
- Operator ekonomiczny miał (i ma) obowiązek spełnić te wymagania, przy czym nie narzuca się, w jaki sposób. Jednym jest spełnienie wszystkich lub najczęściej tylko części postanowień Normy Europejskiej (jeśli taka jest i jeśli operator wie, jaka to norma).
- Wykonanie wyrobu zgodnie z EN stwarza domniemanie spełnienia wymagań zasadniczych dyrektywy.
- EN są ogłaszane w OJ wyłącznie w celach informacyjnych
- EN **nie są** elementem prawa europejskiego.

POWOŁANIE BEZPOŚREDNIE WYŁĄCZNE (POWOŁANIE NAKŁADAJĄCE OBOWIĄZEK STOSOWANIA)

wyłączne powołanie się na normy to powołanie, z którego wynika, że **jedynym** sposobem spełnienia odpowiednich wymagań przepisu technicznego jest osiągnięcie zgodności z normą (normami), na którą (na które) się powołano

Urządzenie powinno spełniać wymagania
PN-EN ISO 11850:2012 *Maszyny dla leśnictwa – Ogólne wymagania bezpieczeństwa*

POWOŁANIE BEZPOŚREDNIE WSKAZUJĄCE

powołanie się na normy, z którego wynika, że **jednym z** możliwych sposobów spełnienia odpowiednich wymagań przepisu technicznego jest osiągnięcie zgodności z normą (normami), na którą (na które) się powołano

Oznaczenie stopnia zmielenia cementu należy wykonać zgodnie z aktualnym poziomem wiedzy i przyjętą praktyką inżynierską, w szczególności jak w PN-EN 196-6 (*Metody badania cementu - Część 6: Oznaczanie stopnia zmielenia*)

NORMY WYCOFANE

- Normy zastępowane są wycofywane zgodnie z podstawową zasadą normalizacji – „jedna norma na jeden temat”
- Wycofanie może nastąpić również bez zastąpienia na skutek utraty aktualności np. w wyniku przeglądu

Przegląd PN (obejmuje PN-B... i PN-ISO...) jest ogłaszany przez Z-cę Prezesa PKN ds. Normalizacji na początku każdego roku.

Systematyczne przeglądy EN... są ogłaszane w CEN; po wycofaniu EN... wycofuje się PN-EN...

STOSOWANIE NORM WYCOFANYCH

- W normalizacji dobrowolnej faktu dezaktualizacji normy nie należy wiązać z zakazem stosowania normy wycofanej
- Normy wycofane zawierają mniej nowoczesne rozwiązania, ale to nie znaczy, że są błędne
- Normy wycofane można stosować (za zgodą zainteresowanych stron)
- Z uwagi na częstą praktykę powoływania PN w przepisach i potwierdzania zgodności z PN – PKN ogłasza Komunikaty zawierające wykazy PN, które nie tracą aktualności w systemie oceny zgodności (wydłużone stosowanie)

OBWIESZCZENIA I KOMUNIKATY PREZESA PKN

Strona www.pkn.pl

Zakładka: **NORMY A PRAWO**

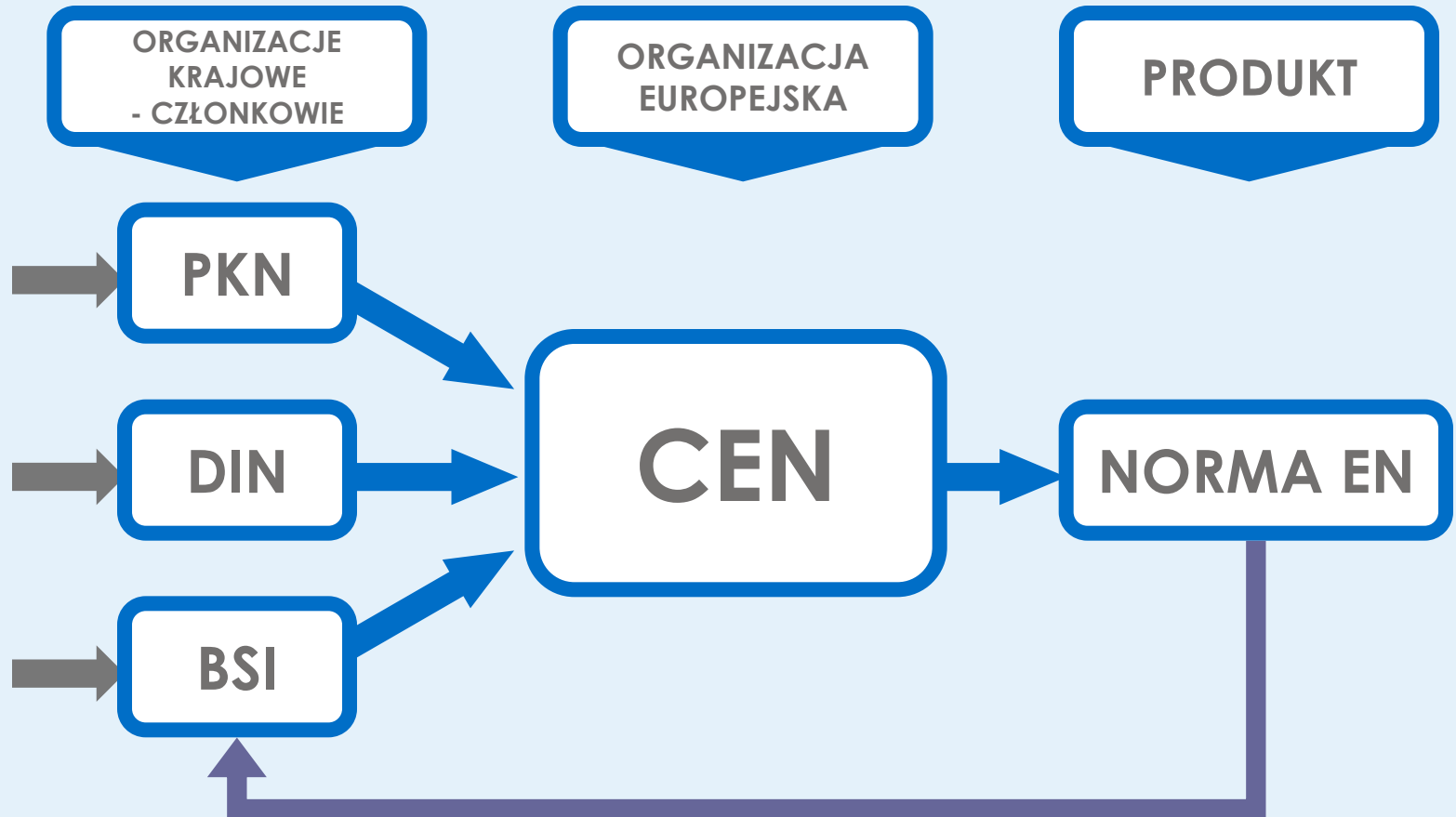
Podzakładki (miedzy innymi):

- **OBWIESZCZENIA PREZESA PKN W MONITORZE POLSKIM (wykaz norm zharmonizowanych)**
- **KOMINIKATY PREZESA PKN (m.in. w sprawie PN stosowanych w ocenie zgodności)**
- **ZAGADNIENIA PRAWNE**

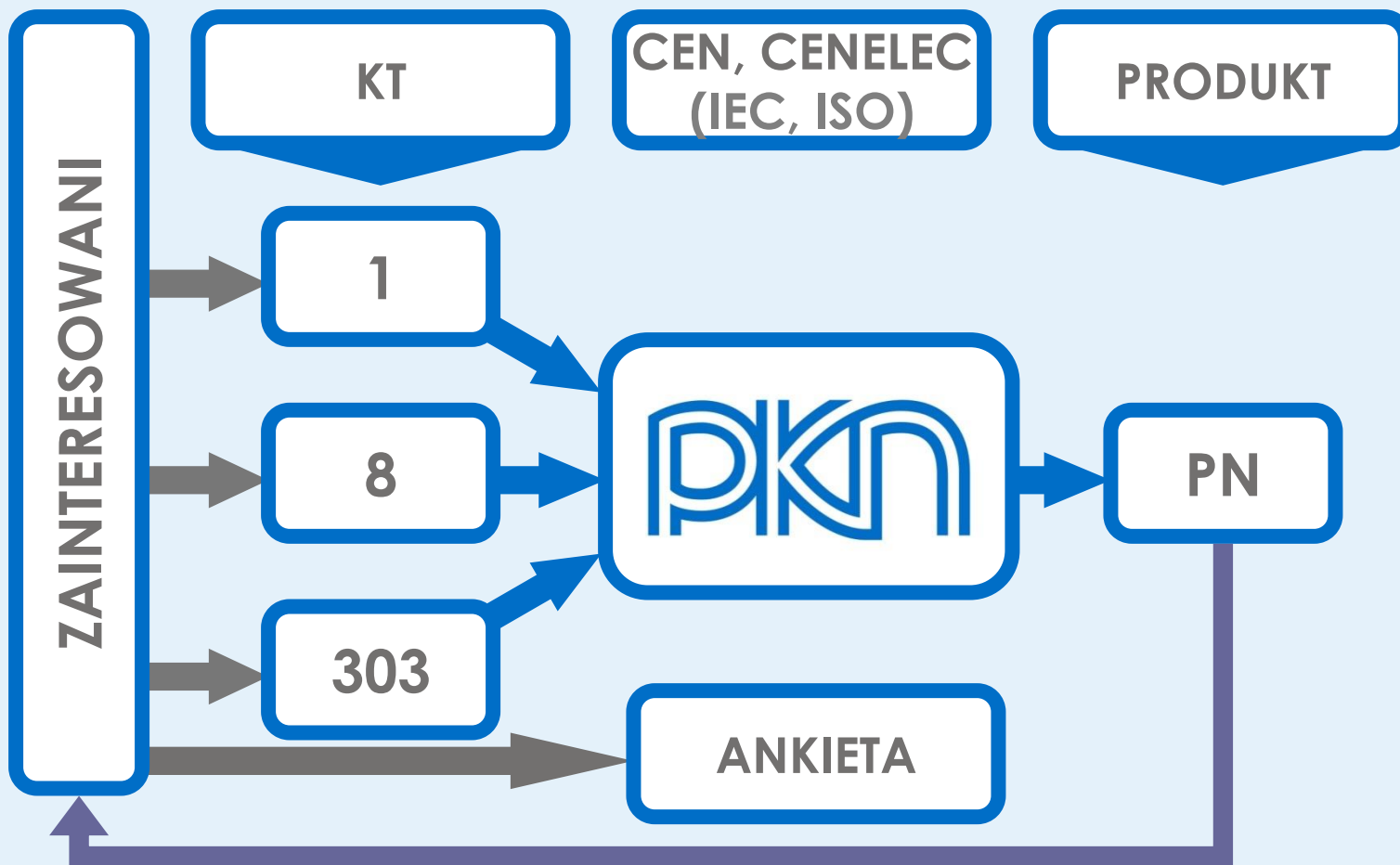
KTO TWORZY NORMY

- Normy tworzą zainteresowani na własne potrzeby i z własnych środków
- Zainteresowani (podmioty) delegują swoich przedstawicieli do pracy w krajowych Komitetach Technicznych (KT) oraz w grupach roboczych komitetów europejskich (CEN/TC)
- Uczestnikami normalizacji mogą być producenci, środowiska naukowe, organizacje branżowe, władza publiczna
- Udział w pracach komitetów technicznych jest możliwy za pośrednictwem organizacji normalizacyjnej

SCHEMAT NORMALIZACJI EUROPEJSKIEJ

SCHEMAT NORMALIZACJI POLSKIEJ

KOMITET TECHNICZNY 180 DS. BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO OBIEKTÓW

Zakres:

Problematyka bezpieczeństwa pożarowego budynków i obiektów budowlanych obejmująca: metody badań i oceny zachowania wyrobów budowlanych, komponentów i elementów budowlanych w warunkach pożarowych; zasady klasyfikacji ogniowych wyrobów budowlanych, komponentów i elementów budowlanych; ocenę zagrożenia pożarowego i ryzyka pożaru w odniesieniu do ochrony życia i mienia; wpływ projektu, wyrobów budowlanych, komponentów i elementów budowlanych na bezpieczeństwo pożarowe oraz metody obniżania zagrożenia pożarowego i ryzyka pożaru przy wykorzystaniu ustalonych właściwości ogniowych wyrobów budowlanych, komponentów i elementów budowlanych.

Liczba członków: 35 (48 reprezentantów)

KOMITET TECHNICZNY 180 DS. BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO OBIEKTÓW

Współpraca krajowa:

- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego

Współpraca międzynarodowa:

- CEN/TC 127
- CEN/TC 191/SC1
- ISO/TC 92

STRUKTURA CEN/TC 127

FIRE SAFETY IN BUILDINGS

Grupy robocze	Nazwa
CEN/TC 127/WG1	Structural and separating elements
CEN/TC 127/WG2	Services
CEN/TC 127/WG3	Fire Doors
CEN/TC 127/WG4	Reaction to fire
CEN/TC 127/WG5	Roofs
CEN/TC 127/WG7	Classification
CEN/TC 127/WG8	Fire Safety Engineering

Liczba zgłoszonych ekspertów z Polski do prac w WG - 10

STRUKTURA CEN/TC 191/SC1

SMOKE AND HEAT CONTROL SYSTEMS AND COMPONENTS

Grupy robocze Nazwa

CEN/TC 191/SC1/WG1 Smoke barriers

CEN/TC 191/SC1/WG2 Natural smoke & heat exhaust ventilators

CEN/TC 191/SC1/WG3 Powered smoke & heat exhaust ventilators

CEN/TC 191/SC1/WG4 Smoke and heat exhaust ventilation systems
(natural and powered) components, installation, commissioning and
maintenance

CEN/TC 191/SC1/WG5 Design and calculation methods for smoke and
heat exhaust ventilation systems

CEN/TC 191/SC1/WG6 Design and calculation methods and installation
procedures for pressure differential smoke control systems

CEN/TC 191/SC1/WG7 Power supplies

CEN/TC 191/SC1/WG8 Smoke ducts and dampers

CEN/TC 191/SC1/WG9 Smoke control in covered vehicle parks

Liczba zgłoszonych ekspertów z Polski do prac w WG - 7

PRACE KT 180 DS. BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO OBIEKTÓW

Liczba tematów w Programie prac KT 180:

- Projekty prPN-prEN – 16
- Nowelizacja PN własnych – 2
- Tłumaczenia EN – 3

Szczegóły na stronie www.pkn.pl w Zakładce
NORMALIZACJA->ORGANY TECHNICZNE->Wykaz OT

PODSUMOWANIE

- Stosowanie norm jest dobrowolne
- Normy wycofane można stosować
- Normy tworzą zainteresowani na własne potrzeby i z własnych środków
- PKN organizuje i nadzoruje prace normalizacyjne
- Czynny udział w procesie normalizacyjnym pozwala bezpośrednio wpływać na treść norm

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

